

DYRKINGSFORSØK PÅ KLONESSETRA I VÅGÅ HERRED, OPLAND FYLKE.

Av landbruksskolebestyrer K. K. Sortdal.

DET dyrkede areal ligger i sørvendt helling fra 900—940 m over havet. Det laveste terreng består av grasmyr med passe helling for grøfting, men myra går litt etter litt over i bratt lende med til dels meget sterk stigning. Myrdybden varierer fra ca. 1,5 m til plogdybde, hvor stigningen begynner for alvor. Den opplendte jord i bakkene består av en morene-jordtype som er litt vanskelig å beskrive. Den er lite steinfull og lett å dyrke, har meget finmateriale, men er lite humusholdig. Fargen kan til dels være svakt rødbrun, til dels grå. I siste tilfelle er som regel en stor del av mineralinnholdet oppsmuldret fyllit, hvori serisitinnholdet er tydelig framtreddende. I en slik solvendt bratt beliggenhet lider denne jord lett av tørke, men den er ikke grunn, og på flatere leie vilde den ikke være særlig utsatt for tørke. Før skolen begynte var litt av den øverste del av myra og det meste av den opplendte jord brukt som lite ytedyktig naturlig eng. Overflaten var ujevn, og en del stein og tuer stakk fram. Kort sagt, driften var som alminnelig fra gammelt.

Allerede straks etter overtagelsen (1921) begynte vi så smått å dyrke. Først måtte myra grøftes. Steinen ble brukt til grøftesetting. Avstanden var ca. 12—15 m, og dybden 1 m. Særlig måtte en her være omhyggelig med å skjære av vannsig under bakken. For tiden er ca. 38 dekar under plog, hvilket utgjør alt dyrkbart på det gamle seterkve.

I disse setertrakter er det rent for stort belegg av beitedyr, og da neppe fjellhamnen høst og vår kan skaffe tilfredsstillende beite til melkedyr etter tidens krav, begynte vi temmelig snart å dyrke en tiliggende kalveløkke (ca. 6 dekar) til kulturbeite. Dette areal var selvfølgelig for lite for så mange dyr, og allerede i 1924 fikk vi ad sedvanlig vei (søknad til fjellstyre og departement) lov til å legge inn 27 dekar av en delvis oversvømmet myr (fortsettelsen mot sør av myra på seterkveet).

Jeg kan ikke her i detalj komme inn på grøfting og dyrking av dette mildest talt ubekvemme materiale. Flomvannet måtte skaffes bort med åpne grøfter, og mellom disse brukes lukkede grøfter på sedvanlig vis. På den ene side av hovedgrøfta kan vi endog her bruke en grøfteavstand på 34 m, men på den annen side må vi (trass i at dette er kulturbeite) gå ned til ca. 12 m.

På dette areal, som altså i sin helhet brukes som kulturbeite (vi har dog av og til måttet slå en del av arealet midt på sommeren), har vi no. foretatt systematiske forsøk med arbeidsmåter, gjødsling og frøsorter.

Resultatet er i korte trekk at den billigste dyrking (i forhold til

effekten) er å fjerne fjellris og småbusker, dels ved riving og delvis ved slått og derpå jevne tuene med flåhakke. Den naturlige grasvekst tas mest mulig vare på, og flekkene med åpen jord tilsås. Fullstendig flåhacking blir for dyrt, men en passe bruk av harv (for overflate-dyrking) kan være formålstjenlig. Kjemikalier for å bli kvitt ris og busker (natriumklorat f. eks.) duger ikke, men trollmjøl for å tyne mosen har gitt godt resultat.

Frøsåing foregår på den måten at flekkene bredesås, og frøet harves ned eller myldes med jernrive, risloe e. l. Den beste tid for frøsåing har vært litt tidlig om våren, men vi har sådd så sent som i august og fått brukbar grasmatte. Dyrene holdes ikke borte fra arealet under bearbeiding eller såing (når vi ikke har brukt natriumklorat).

Frøblanding har vært rikelig med timotei, dessuten eng-rapp og rødsvingel, til dels av egen avl, men de to siste år har vi delvis måttet kjøpe. Kvitkløver og endog rødkløver blandes i «etter behag». Den første kommer delvis selv, og rødkløveren kan også gå nokså bra både 2., 3. og 4. år. pH.-verdien er her påfallende høy, opptil 7,0 (i selve myra fra 6,8—7,0), men ofte noe lavere. Revehale har vi sluttet med.

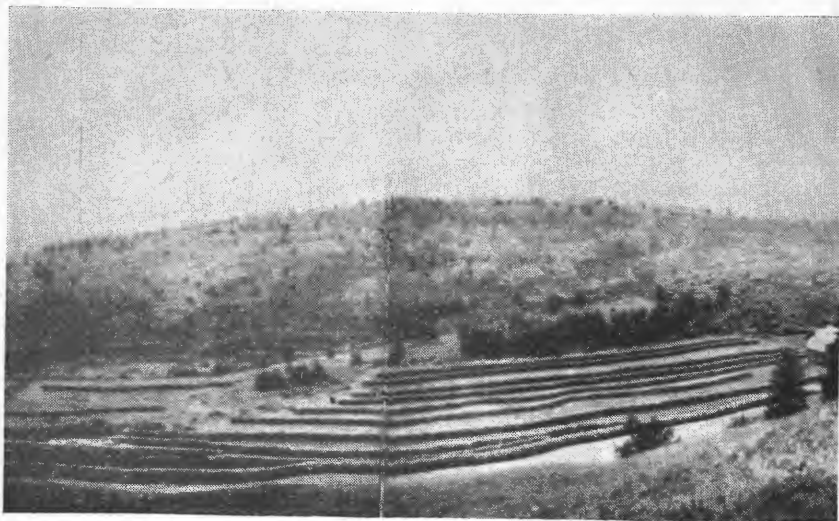
Angående driften på selve kveet så har målet her først og fremst vært å dyrke, pløye, grave, grøfte og få bort stein og ujevnheter så vi kan bruke maskiner. Dette er no oppnådd for så vidt, idet det som nevnt er ca. 38 dekar under plog.

Vi har oppe til åpen åker i 2 år. Første år på ompløyd voll tas grønnfôr, gjødsling husdyrgjødsel. Annet år harver vi og sår igjen med grasfrø i grønnfôr som oversæd, vi bruker da kunstgjødsel. Da vi vanskelig rekker over mer enn 4—5 dekar pr. år med naturlig gjødsel, kan vi ikke gå over på kortere tid enn ca. 8 år.

Grasfrøblanding er nærmest normalblanding, men med meget timotei. Blanding 1 kg rødkløver (alsike går ikke) + 3—3,5 kg timotei. Vi blander også inn etter som vi har litt engrapp og rødsvingel, engsvingel og hvein. Helst vil vi bruke hjemmeavlet frø og 4—5 kg blanding pr. dekar. Som grønnfôr bruker vi som regel mest Nidar-havre, idet den er lettest å dyrke frø av nede i bygda. Tors-havre gir ellers best avling. Tabell 1 viser resultatet av forsøk med forskjellige grønnfôrblandinger.

Enga overgjødsles hvert år med kunstgjødsel. Før brukte vi 15—18 kg salpeter + 20 kg superfosfat + 10 kg kali. No brukes «fullgjødsel» nr. 2, ca. 30 kg pr. dekar. Resultatet av forsøk med forskjellige kunstgjødselmengder til eng er meddelt i tabell 2.

Det har jo sin store ulempe å måtte ha våronn på to steder. Vi har også forsøkt med «permanent kunsteng» eller langvarig kunsteng. Vi har da harvet overflaten med 3—4 års mellomrom, sådd i ny grasfrøblanding samt slødd over med naturlig gjødsel for å fremme spiring og tett grasbunn. Denne metode som vi har brukt også på tett og tung jord her nede i bygda, går nok, men den er sterkt av-

Hesjer på setra.

hengig av nedbøren. På setra, hvor vi enda dessverre ikke har fått anledning til å vatne, er denne måte noe usikker om enn meget arbeidssparende. Forresten er det enda mange uløste problemer omkring dyrkingen i 2.-etasje-fjellet. Overflatekultur f. eks. vil her ha store muligheter, men nærmere omtale av denne vil føre for vidt ved denne anledning, så meget mer som vi her ikke på langt nær har avsluttet forsøks- og iakttagelsesfeltene.

Jeg nevner bare som en ting vi no kan ane, men som vil komme med tvingende nødvendighet. De nærmeste setertrakter er allerede no så sterkt belagt med beitedyr at hamnen er slutt ca. midten til slutten av august. Her må kulturbeitet komme som et helt selvfølgelig ledd. Vi har alt, som nevnt, gjort begynnelse med ca. 20—25 dekar i kultur no. For kalver og ungdyr vil en jo ha bruk for slikt beite hele sommeren. Her er mange ting som må ordnes, da disse strekninger som bekjent ligger i almenning med fellesbeite. I et kultursamfunn må man vel dog tro at slikt kan ordnes med tiden.

Jeg kan også nevne at vi de siste år har dyrket turnips på den opplendte jord. Som regel har vi opptil 1 dekar og bruker dette som «lokkemat» for å få dyrene til å komme hjem i god tid om kvelden om høsten. Som bekjent er det noe av det verste en budeie blir utsatt for at kua legger seg borte om natten. Ved å gi litt turnips og grønnfôr om kvelden slipper man dette. Kua kommer heller i tidligste laget.

Turnipsen, særlig Østersundom, gir bra avling her i 930 m o. h., og så finnes det ikke insektplager her oppe. Turnipsen blir så glatt

Tabell 1.

Forsøk med grønnfôrblandinger på Klonesætra.

Gjennomsnitt 1926—27—28 og 1931, kg avling pr. dekar.

	Maskinbygg I.	Thorshavre II.	Vårrug III.	1/4 Føretter 3/4 Maskinbygg IV	1/3 Vårrug 1/3 Maskinbygg 1/3 Thorshavre V.
Rått grønnfôr	2040	2650	2190	2102	2420
Tørt —	779	862	874	750	889
Høy pst. (gj.sn.)	38,0	30,9	40,4	35,4	36,2
	1926	1927	1928	1931	
Feltet sådd	1/6	14/6	31/5	10/6	
— høstet	30/8	26/8	19/9	1/9	
Vekstdøgn	90	73	111	83	

Gjennomsnitt 1932—37, kg avling pr. dekar.

Rått grønnfôr	2266	3111	2938	2186	2510
Tørt —	699	666	705	628	733
Høy pst. (gj.sn.)	31,0	21,9	24,5	29,0	29,5

	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Feltet sådd	28/5	20/5	30/5	31/5	29/5	29/5
— høstet	10/8	1/8	5/9	21/8	20/8	13/8
Vekstdøgn	74	73	98	82	83	76

og fin og delikat, så det er rent en lyst, og 5—6000 kg pr. dekar kan en godt nå.

Det som enda mangler på Klonesætra er vatningsanlegg, men da dette byr på en del tekniske vanskeligheter, samtidig som det jo blir nokså stort anleggsbudsjett, har vi ikke fått gjennomført denne plan som jeg for øvrig har utarbeidet i detalj. Nedbøren er nok litt rikeligere enn i bygda, antagelig ca. 400 mm om året, men det blir i de fleste år en tørkebolk som nedsetter avlingen betraktelig, og som kan ødelegge de beste forhåpninger om toppavling slik som i 1930 (delvis også 1931) og 1933—34 likeså. En av de store ulemper ved forsommertørken er at grasfrøet spirer dårlig.

Vi har også hatt forsøk med grasfrøblandinger på kunsteng,

Tabell 2.

Forsøk med kunstgjødsel til eng på Klonessætra.

Gjødning pr. dekar	Kg høy pr. dekar						
	1933	1934	1935	1936	1937 ikke gjødset	Gj.snitt 1933—36	Merav- ling ved gjødning
I. Ugjødset	406	270	403	408	317	372	—
II. 17 kg kalksalpeter	507	405	539	510	311	488	116
III. 17 kg kalksalpeter 10 „ kaligj. (40 0/0)	529	519	648	669	337	591	219
IV. 25 kg kalksalpeter 15 „ kaligj. (40 0/0) 30 „ super	559	610	797	825	326	698	326
V. 17 kg kalksalpeter 10 „ kaligj. (40 0/0) 20 „ super	515	511	742	621	325	597	225
VI. 18,5 kg nitrophoska 3,5 „ super	566	549	667	614	320	599	227
Kunstgjødningen utstrødd	4/5	20/5	17/5	13/5	Kali + super		
Feltet høstet	17/7	7/8	4/6	7/6	Salpeter		
			1/8	29/7	26/7		

men de viser bare i korte trekk at så lenge vi ikke får frø av egen avl av engrapp, engsvingel og rødsvingel, vil den tilpasning av normalblandingen som ovenfor nevnt passe best på relativt kortvarig eng.

Det kunne ellers være mangt og meget å skrive om utnyttningen av 2. etasje, som jeg har pleid å kalle setertraktene, men dette får vel være nok for denne gang. For Nord-Gudbrandsdal må disse vidder utgjøre «Kanada», og mulighetene ligger og venter, bare de blir riktig utnyttet.

Myrselskapets funksjonærer.

I styre- og representantskapsmøte i Det norske myrselskap 22. oktober i år ble dr. agr. Aasulv Løddesøls stilling i myrselskapet endret til direktørstilling. Dr. Løddesøl har vært ansatt i myrselskapet som sekretær og konsulent siden 1. juni 1933.